

LME kliniske budskaber - Lægemeddelrelaterede symptomer

Bivirkninger og interaktioner kan fejltolkes

- Forværring af eksisterende sygdom
- Tegn på ny sygdom
- Udtryk for normal aldring

Uhensigtsmæssig ordination

En ordination som medfører øget risiko for bivirkninger, og hvor der er evidens for en ligeværdig eller bedre alternativ behandling.

50% har ≥ 1 uhensigtsmæssig ordination.

Seponeringslisten

Hyppeghed af bivirkninger ved uhensigtsmæssige ordinationer

Benzodiazepiner til pt. med faldtendens 23%

Vasodilatorer til pt. med ortostatisk hypotension 92 %

Opioider: Langtidsbehandling (> 1 md.) til pt. med faldtendens 23 %

Neuroleptika: Langtidsbehandling 46%

Lægemeddelrelaterede indlæggelser

- Europæiske observationsstudier 4-21 % af indlæggelser
 - Hos ældre op mod 30,4 %
 - Heraf 50-70 % forudsigelige = kan undgås
 - Heraf 16-24 % interaktioner

Top 5

- 1. Vasodilatorer 23 % (ACE hæmmer/ATII, alfa blokker, Ca blokker, nitrater)
- 2. Psykofarmaka 18 % (benzo, methylphenidat, antipsykotika, antiepileptika, SSRI, SNRI, TCA)
- 3. Diuretika 16%
- 4. Kronotrope stoffer 11% (amiodaron, betablokker, digoxin, Ca blokker)
- 5. Opioider 8 %

Lægemeddelrelaterede dødsfald

GI-blødning, intrakraniell blødning: ASA, AK, NSAID, SSRI

Nyresvigt: ACE-hæmmer

Lithium: forgiftning

Udvalgte symptomer

Anticholinerge symptomer

- Konfusion, delir, ændret mental status, svimmelhed
- Takykardi
- Urinretention, obstipation
- Mundtørhed
- Sløret syn
- Ældre er særligt følsomme

Antikolinerge lægemidler

Svær

- TCA
- Sederende antihistaminer (Marzine, Tavegyl, Phenergan)
- 1. gen. antipsykotika (Trilafon, Nozinan, Truxal)
- 2. gen. antipsykotika (Clozapin, olanzapin, quetiapin)
- Antikol. parkinson midler (Lysantin, Akineton)
- Urologiske spasmolytika (Vesicare, Detrusitol, Toviaz, ikke Betmiga)
- GI spasmolytika (fx Egazil)

Moderat

- Antiepileptika
- Antipsykotika

Mild

- Opioider
- Benzodiazepiner
- SSRI
- Furosemid
- Kvalmestillende (Motilium, Imodium)
- Prednisolon
- Non-sederende antihistaminer

Obs komb af SAMA og LAMA

De fleste af disse lægemidler findes på rød-gul-grøn listen

Svimmelhed

"Problematiske" lægemidler

Antihypertensiva og diuretika	Blodtryksfald. Svimmelhed og ortostatisk hypotension alm. bivirkn. Værst ved opstart
Antidepressiva	Svimmelhed alm/meget alm. bivirkn. Ortostatisk hypotension (særligt TCA, Mirtazapin). Obs. opstart + seponering.
Benzodiazepiner	Balanceforstyrrelser og svimmelhed alm. bivirkn. Potenseres af opioid og alkohol
Opioider	Svimmelhed alm. bivirkn. Potenseres af benzo og alkohol
NSAID	Svimmelhed alm. bivirkn.
Antiepileptika	Svimmelhed, konfusion, styringsbesvær.
Antipsykotika	Dosisafhængigt. Ortostatisk hypotension. Antikolinerge bivirkninger -> svimmelhed, konfusion, synshallucinationer
Nitrater	Vasodilaterende, hypotension

Antikolinerge lægemidler

Hyponatriæmi

Hypovolæmi og salttab

- Thiazider 11-18% blandt ældre, loopdiuretika
- Væskeretention
- SSRI 4-25% blandt ældre
- SNRI - venlafaxin 8,5%
- Mirtazapin 5,6%
- TCA 4,5-11,5%
- Antipsykotika 1. gen 6%, 2. gen. 3,5%
- Carbamazapin/oxcarbamazapin 18-21%
- Alder som risikofaktor

Træthed/sedation/konfusion

- Mange lægemidler virker sederende, additiv effekt
- Psykofarmaka (anxiolytika/hypotika, antidepressiva, antipsykotika, antiepileptika)

- Antikolinergika
- Smertestillende (opioider, NSAID, triptaner)
- Antihistaminer
- Kvalmestillende (fx Emperal >10%)
- Antihypertensiva (beta-blokkere)
- Kinin
- Digoxin
- Benzo og opioider sløver sv.t. promille 0,6–1,2.

Mundtørhed

- Antikolinergika
- Antidepressiva (serotonerg effekt, SSRI, SNRI, TCA, mirtazapin)
- Anxiolytika, sedativa, opioider
- Antipsykotika (mange af disse er antikolinerge, Clozapin, Truxal, Nozinan)
- Diuretika
- Antihypertensiva (ACE-hæmmere 8%)
- Antihistaminer (mest sederende)
- NSAID
- Antiepileptika
- LAMA/SAMA
- Nikotinsubstitution

Øget blødningstendens

- Warfarin
- NOAK
- Trombocythæmmere (ASA, clopidogrel, dipyridamol, ticagrelor)
- NSAID
- SSRI
- OBS kombinationer

Obstipation

- Antikolinerge lægemidler
- TCA, SSRI
- Opioider
- Verapamil
- Diuretika
- Jern
- Bisfosfonater
- Antacida (Alminox, Link)

Lægemeddelrelaterede symptomer

I befolkningen = uspecifikke og mindre alvorlige

- Træthed
- Svimmelhed
- Kvalme
- Diarre
- Hypotension
- Fald
- Obstipation
- Mundtørhed
- Øvre mavesmerter
- Hovedpine

På sygehuse, hyppighed afhænger af afdeling

- Ortostatisk hypotension, synkope, fald
- Nyresvigt, dehydratio/svækkelse, elektrolytforstyrrelse
- Konfusion, sløvhed, fald
- Blødning (GI, intrakranielt, ulcus), forhøjet INR
- Anæmi
- Hypoglycæmi
- Infektioner

- Dødsfald (GI blødning, intrakraniell blødning, nyresvigt)

Lægemedler og bivirkninger

1. NSAID/ASA	1. GI blødning, ulcus, intrakraniell blødning, dyspepsi, nyreinsuf
2. Antihypertensiva (diuretika, ACE, Ca blokker, betablokker)	2. Nyresvigt, hypotension, ortostatisk hypotension, synkope, svimmelhed, svækkelse, elektrolytforstyrrelser, dehydrering, fald, AV blok, angioødem
3. Warfarin	3. Blødning, forhøjet INR
4. Psykofarmaka (benzo, antidepressiva, antipsykotika)	4. Konfusion, sløvhed, fald, hyponatriæmi, ortostatisk hypotension
5. Opioider	5. Obstipation, kvalme, konfusion, sedation, træthed, svimmelhed, fald